

Slovak translation of Teenage immunisations for ages 14 to 18

Očkovanie mládeže

vo veku 14 až 18 rokov

immunisation

the safest way to protect your child

Úvod

Táto príručka je venovaná mládeži vo veku 14 až 18 rokov a ich rodičom. Poskytuje informácie:

- o očkovaní mládeže, zvyčajne v školskom veku,
- prečo je potrebné toto očkovanie,
- prečo sa vakcína MenACWY teraz podáva mládeži ,
- možný výskyt vedľajších účinkov.

Príručka tiež odpovedá na niektoré z najčastejších otázok o očkovaní.

Ak máš akékoľvek otázky alebo potrebuješ viac informácií, obráť sa na svoju školskú zdravotnú sestru alebo na obvodného lekára alebo zdravotnú sestru. Môžeš tiež navštíviť www.publichealth.hscni.net alebo www.nhs.uk/vaccinations

Prečo potrebujeme očkovanie?

Vďaka národnému očkovačiemu programu vo Veľkej Británii prakticky vymizli nebezpečné choroby ako tetanus, záškrť a detská obrna. Avšak tieto choroby by sa mohli vrátiť - sú stále prítomné v Európe a na celom svete. Toto je dôvod, prečo je dôležité chrániť sa. Vo Veľkej Británii je väčšina z týchto chorôb kontrolovaná vďaka vysokej miere očkovania.

Ako funguje očkovanie?

Vakcíny obsahujú len malú časť baktérií alebo vírusu, ktoré spôsobujú ochorenie alebo malé množstvo chemikálií, ktoré baktérie produkujú. Vakcína pomáha tým, že stimuluje imunitný systém v tvorbe protilátok (látky proti infekciám a chorobám). Takže, ak prídeš do kontaktu s infekciou, protilátky ju rozpoznať a ochráni ťa.

Vakcína Td/IPV

Td/IPV sa podáva v jednej injekcii, posilňuje ochranu, ktorú si dostal/a ako dieťa proti tetanu (T), záškrť (d) a detskej obrne (IPV - inaktivovaná vakcína proti obrne).

Pred akými chorobami chráni Td/IPV?

Tetanus

Tetanus je bolestivé ochorenie, ktoré postihuje svalstvo a môže spôsobiť problémy s dýchaním. Ovplyvňuje nervový systém a môže spôsobiť smrť. Tetanus spôsobujú baktérie, ktoré sa nachádzajú v pôde a v hnoji a môžu sa dostať do tela cez otvorené rezné rany alebo popáleniny. Neprenášajú sa z človeka na človeka, ale sú vždy prítomné v pôde, dokonca aj v tejto krajine.

Záškrť

Záškrť je závažné ochorenie, ktoré zvyčajne začína bolesťami v hrdle a môže sa rýchlo rozvíjať a spôsobiť problémy s dýchaním. Tento stav môže poškodiť srdce a nervový systém a v závažných prípadoch môže mať za následok smrť. Pred zavedením vakcíny proti záškrť sa v Severnom Írsku každoročne vyskytlo 1 500 prípadov záškrť.

Detská obrna

Detská obrna je vírus, ktorý napáda nervový systém a môže natrvalo paralyzovať svalstvo. Ak postihne svaly hrudníka alebo mozgu môže obrna zabíjať. Pred zavedením očkovania proti detskej obrne v Severnom Írsku každoročne došlo k 1 500 prípadom paralytickej poliomyelitídy.

Ak som bol/a zaočkovaný/á proti tetanu, záškrtu a obrne ako dieťa, som naďalej chránený/á?

Ešte môžeš mať v sebe istú dávku ochrany. Avšak touto posilňovacou dávkou musíš ukončiť rutinné očkovanie, ktoré ti poskytne dlhodobú ochranu.

Koľko posilňovacích dávok potrebujem?

Potrebuješ celkom päť dávok očkovacej látky proti tetanu, záškrtu a detskej obrne, ktoré ti pomôžu vybudovať si a udržať silný imunitný systém. Mal/a by si dostať:

- prvé tri dávky ako dieťa,
- štvrtú dávku, keď si mal/a tri až päť rokov, teda pred začatím školského veku,
- piatu dávku teraz.

Za normálnych okolností nepotrebuješ viac než päť dávok vakcíny proti tetanu, záškrtu a detskej obrne počas celého života, avšak môžeš dostať ďalšie dávky, ak vycestuješ do určitých krajín. Informuj sa u zdravotnej sestry vo svojej ordinácii.

Ak si myslíš, že si vynechal niektoré dávok, oznám to svojmu lekárovi alebo školskej zdravotnej sestry.

Vakcína MenACWY

Čo je meningokokové ochorenie?

Meningokokové ochorenie je zriedkavé, avšak život ohrozujúce ochorenie spôsobené meningokokovými baktériami, ktoré sú rozdelené do niekoľkých skupín. Najčastejšie sú A, B, C, W a Y. Dojčatá, deti, mládež a mladí dospelí majú najvyššie riziko meningokokového ochorenia.

Prečo dostanem vakcínu MenACWY teraz?

MenACWY vakcína chráni proti meningokokovej skupiny A, C, W a Y. Nedávno sa vyskytol veľký nárast meningokokovej skupiny W vo Veľkej Británii, pričom na túto chorobu umrelo niekoľko kojencov a mladých ľudí. Ako starší/ia dospievajúci/a máš vyššie riziko nakazenia meningokokovou chorobou skupiny W, takže sa budeš musieť nechať zaočkovať, aby si bol/a chránený/á.

Meningokokové ochorenie skupiny C je teraz zriedkavé, pretože MenC očkovanie bolo zavedené v roku 1999. Avšak, ochrana z dávok vakcíny proti MenC

z detstva klesá v dospelosti, a preto budeš potrebovať posilňovaciu dávku. MenACWY vakcína ti poskytuje ochranu proti meningokokovej chorobe skupiny A, W a Y a zvyšuje tvoju ochranu proti ochoreniu MenC. Očkovanie tiež znižuje riziko, že sa staneš nosičom baktérií a chráni tak ostatných ľudí okolo teba.

Všeobecné otázky

Akým spôsobom mi bude vakcína podaná?

Dostaneš jednu injekciu každej vakcíny do hornej časti ramena. Nikto nemá rád injekcie, ale bude to rýchle. Používaná ihla je malá a mal/a by si pocítil len jemné štipnutie. Ak si trochu nervózn/a z injekcie, povedz to zdravotnej sestře alebo lekárovi skôr, ako ti injekciu pichne.

Existujú nejaké dôvody, prečo by som nemal/a byť zaočkovaný/á?

Existuje veľmi málo dôvodov, prečo by si nemal/a byť zaočkovaný/á. Mal/a by si oznámiť svojmu obvodnému lekárovi alebo zdravotnej sestře, ak:

- máš veľmi vysokú teplotu alebo horúčku,
- máš kŕče alebo záchvaty,
- mal/a si zlú reakciu na akékoľvek očkovanie,
- máš silnú alergiu na čokoľvek,
- trpíš krvácanosťou,
- liečiš sa na rakovinu,
- máš akékoľvek ochorenie, ktoré postihuje imunitný systém (napr. leukémiu, HIV alebo AIDS),
- užívaš akýkoľvek liek, ktorý ovplyvňuje imunitný systém (napr. vysoké dávky steroidov alebo liečba po transplantácii orgánov alebo rakoviny),
- si tehotná,
- máš iné závažné ochorenie.

Toto vždy neznamena, že nemôžeš byť zaočkovaný/á, ale pomáha to lekárovi alebo zdravotnej sestře rozhodnúť, ktoré očkovacie látky sú pre teba najlepšie, a či ti musia dať nejakú radu.

Rodinná anamnéza ochorenia nie je nikdy dôvodom, prečo by si nemal/a byť zaočkovaný/á..

Existujú nejaké vedľajšie účinky?

Je normálne, ak sa vyskytne nejaký opuch a začervenanie v mieste vpichu. Niekedy sa objaví malá bezbolestná hrčka, ale zvyčajne zmizne počas niekoľkých týždňov. Závažné vedľajšie účinky sú zriedkavé, ale zahŕňajú horúčku, bolesti hlavy, závrate, nevoľnosť a opuchnuté žľazy.

Ak máš pocit nevoľnosti po očkovaní, môžeš si vziať paracetamol alebo ibuprofén. Pozorne si prečítaj pokyny v príbalovom letáku a vezmi si pre tvoj vek primeranú dávku. V prípade potreby si vezmi druhú dávku o štyri až šesť hodín neskôr. Ak máš naďalej vysokú teplotu po druhej dávke, poraď sa so svojím lekárom..

Pamätaj si, že ak máš menej ako 16 rokov, nemal/a by si užívať lieky, ktoré obsahujú aspirín.

Informuj svojho lekára, ak trpíš akýmkoľvek problémom, ktorý by mohol súvisieť s očkovaním.

Sú toto jediné očkovania, ktoré musím dostať teraz?

Ak si dievča, mala by si sa dať zaočkovať proti ľudskému papilomavírusu (HPV) vo veku 12 až 13 rokov (9. ročník) na ochranu proti rakovine krčka maternice a genitálnych bradaviciach v neskoršom živote. Od roku 2014 tento proces zahŕňa dve očkovania po dobu približne šiestich mesiacov. Pre ďalšie informácie pozri www.helpprotectyourself.info

Je užitočné skontrolovať u zdravotnej sestry alebo lekára, či máš všetky očkovania aktuálne, napr. proti MMR.

MMR vakcína

MMR ťa chráni proti osýpkam (M), mumpsu (M) a ružienke (R; osýpky). Je mimoriadne dôležité skontrolovať, že tvoje MMR očkovanie je kompletne, pretože niektorí mladí ľudia nedostali dve dávky MMR.

Ak si myslíš, že to platí aj pre teba, mal/a by si dostať druhú dávku v rovnakej dobe ako Td/IPV a MenACWY vakcíny. Ak tomu tak nie je, opýtaj sa svojho praktického lekára alebo zdravotnej sestry.

Ak si nikdy nedostal/a vakcínu MMR, mal/a by si dostať jednu dávku teraz a ďalšiu o mesiac.

Osýpky, mumps a ružienka môžu spôsobiť vážne komplikácie.

- Osýpky môžu spôsobiť ušné infekcie, problémy s dýchaním a meningitídu /encefalitídu (zápal mozgu). Riziko úmrtia existuje u 1 osoby z 2 500 – 5 000 ľudí.
- Mumps môže spôsobiť hluchotu, zvyčajne s čiastočným alebo úplným zotavením. Môže tiež spôsobiť opuch, bolesť semenníkov u dospievajúcich chlapcov a mužov a zápal vaječníkov u dospievajúcich dievčat a žien. Je najčastejšou príčinou vírusovej meningitídy u detí.
- Rubeola môže tiež spôsobiť zápal mozgu a môže ovplyvniť zrážanlivosť krvi. U tehotných žien môže spôsobiť potrat alebo vážne zdravotné problémy u ich detí, ako je slepota, hluchota, problémy so srdcom alebo poškodenie mozgu.

Existujú nejaké dôvody, prečo by som nemal/a byť zaočkovaný/á proti MMR?

Existuje veľmi málo dôvodov, prečo by si nemal/a byť očkovaný/á proti MMR, ale oznám lekárovi alebo zdravotnej sestře ak vieš, že máš niektorý zo zdravotných problémov uvedených na strane 5.

Má MMR nejaké vedľajšie účinky

Nežiaduce účinky po MMR sú veľmi zriedkavé. Asi týždeň až 10 dní po očkovaní sa môže objaviť teplota, vyrážky podobné osýpkam a nechutenstvo, nakoľko vakcína začne pracovať. Môžeš tiež cítiť nejaké bolesti a bolesti v kĺboch.

Asi dva týždne po podaní MMR sa ti môžu veľmi zriedkavo objaviť vyrážky podobné modrinám z dôvodu rubeoly, ktorá je súčasťou očkovania. Zvyčajne sa to zlepší samé od seba, ale ak vyrážky nezmiznú ukáž ich svojmu lekárovi.

Asi tri týždne po injekcii môžeš dostať miernu formu mumpsu, keď mumps, ktorý je súčasťou MMR začne byť aktívny.

Porovnanie nežiaducich účinkov MMR a nežiaducich účinkov osýpok, mumpsu a ružienky ukazuje, že vakcína je oveľa bezpečnejšia ako choroba.

Informácie o meningitíde a septikémii

Meningokokové baktérie môžu spôsobiť meningitídu (zápal mozgových blán) a septikémiu (otravu krvi). Meningitída a septikémia sú veľmi závažné ochorenia – môžu spôsobiť trvalú invaliditu a smrť – a príznaky môžu nastať príliš rýchlo, a preto potrebuješ okamžitú liečbu. Posilňovacia dávka MenACWY popísaná vyššie ťa ochráni len pred niektorými baktériami, ktoré spôsobujú meningitídu a septikémiu, ale nie proti všetkým, takže musíš poznať príznaky a symptómy.

Na čo sa mám sústrediť?

U starších detí, dospievajúcich a dospelých hlavné príznaky meningitídy môžu zahŕňať:

- stuhnutý krk (skontrolujte, či si osoba vie pobožkať vlastné kolená alebo dotknúť sa čelom svojich kolien)
- veľmi silné bolesti hlavy (tento príznak sám o sebe nie je dôvodom pre vyhľadanie lekárskej pomoci)
- citlivosť na silné svetlá
- zvracanie
- horúčka
- ospalosť, slabé reakcie alebo zmätenosť
- vyrážky
- kŕče alebo záchvaty

a hlavné príznaky **septikémie** môžu zahŕňať:

- ospalosť, slabé reakcie, neprítomnosť alebo zmätenosť (neskoré príznaky septikémie)
- silné bolesti a bolesti ramien, končatín a kĺbov
- veľmi studené ruky a nohy
- triaška
- zrýchlené dýchanie
- červené alebo fialové škvrny, ktoré nezmiznú pod tlakom (urobte test so skleneným pohárom, ktorý je vysvetlený nižšie)
- zvracanie
- horúčka
- hnačka a žalúdočné kŕče

Je dôležité si uvedomiť, že nie každý bude mať všetky uvedené príznaky. Ak sa u pacienta prejavia niektoré z príznakov, najmä červené alebo fialové škvrny, okamžite vyhľadajte lekársku pomoc. Ak nemôžeš kontaktovať svojho lekára alebo sa naďalej obávaš aj po získaní rady, dôveruj svojim inštinktom a vezmi pacienta na pohotovosť do najbližšej nemocnice.

Ak sa sklenený pohár pevne pritlačí proti septikemickej vyrážke, vyrážka nevybledne. Budeš vyrážku môcť vidieť cez sklo. Ak sa tak stane, okamžite zavolaj lekára.

Kde môžem získať viac informácií?

Organizácie Meningitis Research Foundation a Meningitis Now poskytujú informácie o meningitídy.

Zavolaj na 24-hodinovú bezplatnú telefónnu linku organizácie Meningitis Now na číslo 0808 80 10 388 alebo navštív internetovú stránku www.meningitisnow.org

Zavolaj na 24-hodinovú bezplatnú telefónnu linku organizácie Meningitis Research Foundation na čísla 0808 8800 3344 alebo navštív internetovú stránku www.meningitis.org

O poradenstvo môžeš požiadať aj svojho lekára, zdravotnú sestru alebo zdravotného návštevníka.

Očkovací kalendár pre povinné očkovanie

Kedy očkovať	Choroby, proti ktorým vakcína chráni	Ako sa podáva
Vo veku 2 mesiacov	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ (pertussis), detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
	Rotavírus	Ústne
	Meningokoková infekcia B	Jedna injekcia
Vo veku 3 mesiacov	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Meningokoková infekcia C	Jedna injekcia
	Rotavírus	Ústne
Vo veku 4 mesiacov	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
	Meningokoková infekcia B	Jedna injekcia
Tesne po prvých narodeninách	Osýpky, mumps a ružienka	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
	Hib a meningokoková infekcia C	Jedna injekcia
	Meningokoková infekcia B	Jedna injekcia
Každý rok od 2 rokov až do P7	Chríпка	Nosový sprej alebo injekcia
3 roky a 4 mesiace	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ a detská obrna	Jedna injekcia
	Osýpky, mumps a ružienka	Jedna injekcia
Dievčatá vo veku 12-13 rokov	Rakovina krčka maternice spôsobená ľudským papilomavírusom typu 16 a 18 a genitálne bradavice spôsobené typom 6 a 11	Dve alebo tri injekcie v priebehu šiestich mesiacov
14 až 18 rokov	Tetanus, záškrt a detská obrna	Jedna injekcia
	Meningokoková ACWY	Jedna injekcia

Ak si vynechal/a niektorú z týchto vakcín, oznám to svojemu obvodnému lekárovi alebo zdravotnej sestře.

Ak potrebuješ ďalšie informácie o očkovaní navštív stránku

www.publichealth.hscni.net alebo www.nhs.uk/vaccinations

Public Health Agency

12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

Upravený text vydala organizácia Public Health England. Reprodukcia so súhlasom.